

Llamu Ymlaen – Rheoli Asedau'n Strategol – Cyngor Sir Ceredigion

Blwyddyn archwilio: 2021-22

Dyddiad cyhoeddi: Mai 2022

Cyfeirnod y ddogfen: 2970A2022

Paratowyd y ddogfen hon ar gyfer defnydd mewnol Cyngor Sir Ceredigion fel rhan o waith a gyflawnir yn unol ag Adran 17 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, ac Adran 15 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Ni chymerir unrhyw gyfrifoldeb gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru ac Archwilio Cymru yn drydydd partiön perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Mae dull strategol y Cyngor o reoli ei asedau'n gwella ac mae'r pandemig wedi cyflymu cynlluniau ar gyfer y modd y bydd yn defnyddio'i asedau allweddol i gyflawni ei flaenoriaethau. Mae'r Cyngor yn cydnabod bod meysydd lle gallai ei ddull gael ei gryfhau.

Adroddiad cryno

Crynodeb 4

Adroddiad manwl

Mae dull strategol y Cyngor o reoli ei asedau'n gwella ac mae'r pandemig wedi cyflymu cynlluniau ar gyfer y modd y bydd yn defnyddio'i asedau allweddol i gyflawni ei flaenoriaethau. Mae'r Cyngor yn cydnabod bod meysydd lle gallai ei ddull gael ei gryfhau 8

Mae gan y Cyngor nifer o fentrau sy'n trefnu'r modd y defnyddir ei asedau cyfredol a'r asedau a fydd ganddo yn y dyfodol, a gyflymwyd yn rhannol gan y pandemig 8

Mae gan y Cyngor drefniadau ar gyfer cynllunio, monitro a llywodraethu asedau, sy'n ystyried angen, a chyflenwad, hirdymor, ac yn cydnabod bod meysydd lle gellid cryfhau hyn 10

Bydd sefydlogrwydd ariannol y Cyngor a'i allu i ddenu cyllid yn rheolaidd yn parhau i gefnogi ei uchelgeisiau ar gyfer ei asedau, ac mae'n ymwybodol bod costau cynnal a chadw ei asedau a diffygion rhagamcanol yn y gyllideb yn dal i fod yn risgiau allweddol 12

Ceir nifer o enghreifftiau lle mae'r Cyngor wedi bod yn gweithio neu'n bwriadu gweithio gyda phartneriaid i wneud defnydd gwell o'i bortffolio asedau i roi cymorth i gyflawni ei flaenoriaethau corfforaethol a'i amcanion llesiant 13

Mae'r Cyngor wedi defnyddio gwybodaeth feincnodi a gwersi sydd ar gael mewn perthynas ag asedau i ategu penderfyniadau ynglŷn ag asedau penodol ac mae'n cydnabod bod angen iddo gryfhau'r meysydd hyn ymhellach 14

Cynnwys

Crynodeb

Yr hyn y gwnaethom ei adolygu a pham

- 1 Wrth i'r byd symud yn ei flaen, gan ddysgu o'r pandemig byd-eang, fe wnaeth yr adolygiad hwn ystyried pa mor effeithiol y mae'r Cyngor yn cryfhau ei allu i drawsnewid, addasu a pharhau i ddarparu gwasanaethau, gan gynnwys y rhai a ddarperir mewn partneriaeth gyda rhanddeiliaid allweddol a chymunedau.
- 2 Fe wnaethom adolygu trefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli ei Asedau. Ar gyfer Asedau, mae ein ffocws wedi bod ar yr heriau a'r cyfleoedd a waethygyd ac a gyflymwyd gan y pandemig.
- 3 Fe wnaethom ystyried sut y mae'r Cyngor yn cynllunio'n strategol i ddefnyddio'i Asedau, sut y mae'n monitro'r defnydd ohonynt a sut y mae'n adolygu ac yn gwerthuso effeithiolrwydd ei drefniadau.
- 4 Pan ddechreuom ni ein gwaith archwilio dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 roeddem yn cydnabod y byddai'n cymryd amser i gyrff cyhoeddus wreiddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy, ond fe wnaethom hefyd nodi ein disgwyliad dros y tymor canolig y byddai cyrff cyhoeddus yn gallu dangos sut y mae'r Ddeddf yn trefnu'r hyn y maent yn ei wneud. Mae bellach bron yn saith mlynedd ers pasio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac rydym bellach yn yr ail gyfnod adrodd ar gyfer y Ddeddf. Felly, byddem yn disgwyl yn awr i gyrff cyhoeddus fod yn gallu dangos bod y Ddeddf yn rhan annatod o'u ffordd o feddwl a'i bod wir yn trefnu'r hyn y maent yn ei wneud.
- 5 Roedd tri phrif nod i'r prosiect hwn:
 - cael sicwydd bod y Cyngor yn rhoi trefniadau ar waith i drawsnewid, addasu a pharhau i ddarparu gwasanaethau;
 - egluro'r camau gweithredu y mae'r Cyngor yn eu cymryd yn unigol ac mewn partneriaeth i gryfhau ei drefniadau yn ogystal â gwreiddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy ymhellach; ac
 - ysbrydoli'r Cyngor a sefydliadau eraill i gryfhau eu trefniadau ymhellach trwy gofnodi a rhannu enghreifftiau o arfer a gwersi nodedig a gwneud argymhellion priodol.
- 6 O ran y sefyllfa ym mis Hydref 2020 (heb gynnwys asedau tir), roedd gan Gyngor Sir Ceredigion y portffolio asedau canlynol.

Arddangosyn 1: portffolio asedau

Unedau Eiddo Gwag	19
Unedau Eiddo Cyffredinol	95
Ysgolion	45
Eiddo ar Brydles	40
Amrywiol	4
Cyfanswm	203

- 7 Mae gan y Cyngor arolwg cyflwr cyfredol (2019) sy'n cwmpasu oddeutu 30% o'i bortffolio asedau.
- 8 Fe gynhaliom ni'r adolygiad yn ystod y cyfnod rhwng mis Ionawr 2022 a mis Mawrth 2022.

Yr hyn a ganfuom

- 9 Roedd ein hadolygiad yn ceisio ateb y cwestiwn: A yw dull strategol y Cyngor o reoli ei asedau'n cryfhau ei allu i drawsnewid, addasu a pharhau i ddarparu ei wasanaethau yn y tymor byr a hwy?
- 10 Rydym wedi dod i'r casgliad bod dull strategol y Cyngor o reoli ei asedau'n gwella ac mae'r pandemig wedi cyflymu cynlluniau ar gyfer y modd y bydd yn defnyddio'i asedau allweddol i gyflawni ei flaenoriaethau. Mae'r Cyngor yn cydnabod bod meysydd lle gallai ei ddull gael ei gryfhau.
- 11 Daethom i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:
 - mae gan y Cyngor nifer o fentrau sy'n trefnu'r modd y defnyddir ei asedau cyfredol a'r asedau a fydd ganddo yn y dyfodol, a gyflymwyd yn rhannol gan y pandemig;
 - mae gan y Cyngor drefniadau ar gyfer cynllunio, monitro a llywodraethu asedau, sy'n ystyried angen, a chyflenwad, hirdymor, ac yn cydnabod bod meysydd lle gellid cryfhau hyn;
 - bydd sefydlogrwydd ariannol y Cyngor a'i allu i ddenu cyllid yn rheolaidd yn parhau i gefnogi ei uchelgeisiau ar gyfer ei asedau, ac mae'n ymwybodol

bod costau cynnal a chadw ei asedau a diffygion rhagamcanol yn y gyllideb yn dal i fod yn risgiau allweddol;

- ceir nifer o enghreifftiau lle mae'r Cyngor wedi bod yn gweithio neu'n bwriadu gweithio gyda phartneriaid i wneud defnydd gwell o'i bortffolio asedau i roi cymorth i gyflawni ei flaenoriaethau corfforaethol a'i amcanion llesiant; ac
- mae'r Cyngor wedi defnyddio gwybodaeth feincnodi a gwersi sydd ar gael mewn perthynas ag asedau i ategu penderfyniadau ynglŷn ag asedau penodol ac mae'n cydnabod bod angen iddo gryfhau'r meysydd hyn ymhellach.

Argymhellion

Arddangosyn 2: argymhellion

Mae'r tabl isod yn nodi'r argymhellion yr ydym wedi'u hadnabod yn dilyn yr adolygiad hwn.

Argymhellion

A1 Ymgysylltu'n gynnar ynghylch newidiadau allweddol i'r modd y defnyddir asedau

Dylai'r Cyngor sicrhau ei fod yn ymgysylltu'n gynnar ag Aelodau'r Cyngor, y Grŵp Arwain ehangach, dinasyddion a rhanddeiliaid eraill ynghylch yr effaith y bydd newidiadau allweddol yn ei Strategaeth Gweithio Hybrid yn ei chael ar rai o asedau allweddol y Cyngor, megis y swyddfeydd ym Mhenmorfa a'r cynlluniau yn y dyfodol ar gyfer y modd y bydd dinasyddion yn cael mynediad at wasanaethau.

A2 Gweledigaeth ar gyfer asedau a chynllunio asedau

Gallai prosesau'r Cyngor ar gyfer cynllunio, monitro a llywodraethu ei asedau gael eu cryfhau trwy:

- ddiweddarau ei Gynlluniau Rheoli Asedau Gwasanaethau a Chorfforaethol 2018, gan sicrhau bod y rhain yn adlewyrchu'r weledigaeth hirdymor gyfredol ar gyfer asedau a'u bod yn cael eu hintegreiddio â'r broses cynllunio busnes;
- datblygu cynlluniau cadarn i reoli'r risgiau a ganfuwyd gan arolwg cyflwr 2019; a
- disgrifio'n glir sut y mae'n defnyddio'r egwyddor Datblygu Cynaliadwy i drefnu strategaethau a chynlluniau sydd â ffocws ar asedau yn y dyfodol.

Argymhellion

A3 Meincnodi

Dylai'r Cyngor ddatblygu a defnyddio data meincnodi pellach i:

- roi cymorth yn fwy fel rhan o'r drefn reolaidd i ddatblygu ei Gynllun Rheoli Asedau Corfforaethol a Gwasanaethau; a
- chryfhau ei drefniadau cynllunio busnes a hunanasesu.

Adroddiad manwl

Mae dull strategol y Cyngor o reoli ei asedau'n gwella ac mae'r pandemig wedi cyflymu cynlluniau ar gyfer y modd y bydd yn defnyddio'i asedau allweddol i gyflawni ei flaenoriaethau. Mae'r Cyngor yn cydnabod bod meysydd lle gallai ei ddull gael ei gryfhau

Mae gan y Cyngor nifer o fentrau sy'n trefnu'r modd y defnyddir ei asedau cyfredol a'r asedau a fydd ganddo yn y dyfodol, a gyflymwyd yn rhannol gan y pandemig

- 12 I gydlyn ei ymateb i'r pandemig, fe sefydlodd y Cyngor strwythur Rheoli Digwyddiad Tyngedfennol. Fe wnaeth y strwythur hwn hwyluso'r modd y gallai asedau'r Cyngor ac asedau rhai o'i bartneriaid, megis Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig a chartrefi gofal preifat, helpu i ymateb i'r pandemig, megis: ailbwrpasu canolfannau hamdden yn ysbytai maes, sefydlu cyfleusterau corffdai a chanolfannau profi/brechu dros dro.
- 13 Hefyd, mewn ymateb i ofynion cyfreithiol y pandemig i weithio gartref, fe newidiodd niferoedd sylweddol o weithlu'r Cyngor i weithio ystwyth, gyda llawer o wasanaethau allweddol ar gael o fewn 48 awr i'r penderfyniad hwn. Er bod gweithio ystwyth eisoes yn un o'r amcanion yng Nghynllun y Cyngor ar gyfer y Gweithlu, fe wnaeth y pandemig gyflymu'r newid hwn.
- 14 O ganlyniad, ac i reoli'r newidiadau sylweddol i'r modd y mae'r Cyngor yn defnyddio'i asedau a'i weithlu – yn awr ac yn y dyfodol – fe sefydlodd Brosiect Y Ffordd yr Ydym yn Gweithio – a elwir bellach yn brosiect Ffyrdd Newydd o Weithio. Trwy ymgynghori helaeth â staff, mae'r prosiect Ffyrdd Newydd o Weithio wedi datblygu Strategaeth Gweithio Hybrid. Mae'r Cyngor yn datblygu'r ffordd y bydd yn gwireddu'r uchelgeisiau ar gyfer gweithio hybrid trwy brosiectau sy'n cynnwys:
 - òl troed y lleoliadau gwaith yn y dyfodol gyda'r ffocws uniongyrchol yn hyn o beth ar yr addasiadau sydd yn yr arfaeth ar gyfer prif adeilad y Cyngor yn Aberaeron;
 - dylunio amgylcheddau gweithio ar ffurf Hybiau ar gyfer staff ac Aelodau;
 - y platfformau digidol cywir i ategu'r newidiadau hyn;
 - gweithio i gefnogi profiad gwell i gwsmeriaid a sut y gall cwsmeriaid/dinasyddion barhau i gael mynediad at y gwasanaethau y mae eu hangen arnynt, megis y cynigion ar gyfer manau cyfarfod rhithwir a alluogir yn ddigidol ym mhrif lyfrgelloedd y Cyngor;
 - newidiadau i bolisiâu a gweithdrefnau Adnoddau Dynol i adlewyrchu'r dirwedd hybrid newydd; a

- meddalwedd dysgu rhithwir a meddalwedd Adnoddau Dynol electronig gwell i gefnogi staff a rheolwyr yn yr amgylchedd ystwyth newydd.
- 15 Tra bo canlyniadau allweddol yn Strategaeth Gweithio Hybrid y Cyngor yn dal i gael eu datblygu, bydd yn bwysig i'r Cyngor ymgysylltu'n gynnar ag Aelodau, y Grŵp Arwain ehangach, dinasyddion a rhanddeiliaid eraill ynghylch yr effaith y bydd y newidiadau cysylltiedig yn ei chael ar rai o asedau allweddol y Cyngor megis y swyddfeydd ym Mhenmorfa, a sut y bydd dinasyddion yn cael mynediad at wasanaethau yn y dyfodol.
- 16 Dywedodd y Cyngor wrthym fod defnyddio asedau at ddibenion gwahanol yn ystod y pandemig wedi arwain at newid mewn agweddau at y modd y gellid defnyddio asedau yn y dyfodol i roi cymorth i gyflawni ei flaenoriaethau. Ceir nifer o enghreifftiau o'r modd y mae'r Cyngor yn bwriadu defnyddio ei asedau i gyflawni ei flaenoriaethau ac er bod rhai o'r rhain wedi cael eu cyflymu gan y pandemig roedd eraill eisoes yn yr arfaeth, gan gynnwys:
- defnyddio lle sydd dros ben, am bod mwy o weithio ystwyth yn digwydd, yn swyddfeydd y Cyngor ym Mhenmorfa ar gyfer lleoliad byw â chymorth, hyfforddiant ac arddangos.
 - ailbwrpasu canolfannau hamdden yn Ganolfannau Llesiant, a fydd yn cynnig gwasanaethau pob oed amlddisgyblaethol, gyda'r gyntaf o'r rhain yn Llanbed.
 - buddsoddi mewn datrysiadau carbon isel ac asesiadau technoleg adnewyddadwy fel rhan o'i Gynlluniau Rheoli Carbon a Sero Net 2030.
 - y cynllun Tai Cymunedol newydd – defnyddio cynllun ecwiti a rennir a chynnig tir a berchnogir gan y Cyngor i roi cymorth i ddatblygu tai cymunedol a phrosiectau hunanadeiladu ar gyfer pobl ifanc leol. Mae hwn wedi'i fwriadu i unioni'r fantol o ran pobl ifanc yn ymfudo allan o Geredigion dros y tymor hwy.
 - cefnogi adfywiad canol trefi megis Llanbed, trwy gaffael unedau eiddo allweddol a'u hailbwrpasu ar gyfer defnydd masnachol a phreswyl.
 - trafodaethau cyfredol gyda Llywodraeth Cymru a'r Bwrdd Iechyd ynglŷn ag opsiynau ar gyfer cyd-ddefnyddio eu hasedau yn ardal Aberystwyth.
- 17 Mae'r Cyngor yn ymwybodol o nifer o risgiau a allai effeithio ar ei allu i wireddu ei uchelgais yn y dyfodol o ran defnyddio'i asedau gan gynnwys:
- cost cynnal a chadw portffolio eiddo cyfredol y Cyngor. Fe wnaeth arolwg diweddaraf y Cyngor o gyflwr ei eiddo yn 2019, a oedd yn cwmpasu 30% o gyfanswm ei bortffolio asedau, nodi costau cynnal a chadw o fwy na £45 miliwn dros y deng mlynedd nesaf. Mae'r Cyngor wrthi ar hyn o bryd yn datblygu cynllun i ymateb i hyn.
 - yr effaith y mae'r pandemig wedi'i chael ar allu'r Cyngor i godi rhenti o'i bortffolio masnachol, o ystyried bod llawer o fusnesau wedi bod yn ei chael yn anodd talu rhent yn ystod y pandemig a'u bod bellach yn chwilio am ostyngiadau sylweddol yn eu rhent. Mae hyn wedi cael ei waethygu gan y cynnydd sylweddol mewn pobl sy'n siopa ar-lein. I fynd i'r afael â hyn, mae'r

Cyngor wedi bod yn buddsoddi mewn mesurau i annog ymwelwyr i ddechrau dychwelyd i drefi fel Aberystwyth.

- mae newid hinsawdd yn risg arwyddocaol i bortffolio Asedau'r Cyngor. Mae datganiad diweddar y Cyngor ei bod hi'n argyfwng ar yr hinsawdd, a'r ffaith bod Newid Hinsawdd wedi'i gynnwys yn ei Gofrestr Risgiau Corfforaethol, yn amlygu ei ymrwymiad i fynd i'r afael â'i heriau hirdymor o ran datgarboneiddio.

Mae gan y Cyngor drefniadau ar gyfer cynllunio, monitro a llywodraethu asedau, sy'n ystyried angen, a chyflenwad, hirdymor, ac yn cydnabod bod meysydd lle gellid cryfhau hyn

- 18 Mae'r Cyngor wedi disgrifio'n glir beth yw ei ddull o ddefnyddio'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy i roi cymorth i gyflawni ei flaenoriaethau ei hun a blaenoriaethau ei bartneriaid. Ceir nifer o enghreifftiau hefyd o achosion lle mae penderfyniadau ynglŷn â'i asedau'n ategu'r dull hwn ac mae cynlluniau mwy diweddar, megis y Cynllun Tai Cymunedol, yn dangos yn fwy eglur sut y mae'n defnyddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy i gyflawni deilliannau gwell o ran tai cymunedol. Fodd bynnag, byddai sicrhau ei fod yn defnyddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy i roi cymorth i gyflawni strategaethau a chynlluniau sydd â ffocws ar asedau yn y dyfodol yn cryfhau ei drefniadau rheoli asedau wrth symud ymlaen.
- 19 O ganlyniad i adolygiad o ddull y Cyngor o reoli ei asedau gan ei Bwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol yn 2020, fe wnaeth y Cyngor newidiadau i'r ffordd y mae'n monitro ac yn rheoli ei weithgarwch gwaredu a chaffael asedau. Ym mis Mawrth 2020, fe gymeradwyodd Bolisi Datblygu Asedau Corfforaethol Drafft. Mae'r polisi hwn yn nodi fframwaith llywodraethu wedi'i ddiweddarau ar gyfer asedau sy'n cynnwys Grŵp Datblygu a hwnnw'n cynnwys Uwch Aelodau a Swyddogion a'i is-weithgor, y Panel Datblygu Asedau.
- 20 Mae gan y Grŵp Datblygu hwn a'r panel cysylltiedig gyfrifoldeb am herio ac asesu newidiadau i asedau'r Cyngor, gan gynnwys datblygu, gwaredu, prydlesu, aildefnyddio a chaffaeliadau. Mae'r Grŵp Datblygu'n gwneud argymhellion ar gyfer caffael neu waredu i'r Cabinet a'r Cyngor ar gyfer penderfyniadau terfynol. Er bod gan y Grŵp Datblygu gyfrifoldeb am ddatblygu golwg strategol ar asedau, mae'r Cyngor yn cydnabod nad yw'r elfen hon o'i gyfrifoldebau wedi'i hoptimeiddio'n llawn ac mae gwaith ar yr agwedd hon yn dal i ddatblygu.
- 21 Mae cam cychwynnol proses datblygu asedau'r Cyngor yn gwahodd datganiadau o ddi-ddordeb gan Swyddogion ac Aelodau ar gyfer defnydd amgen o asedau nad oes mo'u hangen mwyach. Mae'r dull hwn yn darparu fframwaith a ddylai barhau i sicrhau bod asedau'n cael eu hystyried gan y Cyngor mewn ffordd strategol ac integredig.
- 22 Er mai'r Grŵp Datblygu a'r Panel Datblygu Asedau yw'r prif ffyrdd y mae'r Cyngor yn rheoli ei asedau, mae ganddo hefyd nifer o fforymau a grwpiau eraill sy'n

cefnogi ei waith cynllunio, monitro a llywodraethu mewn perthynas â rheoli asedau, megis ei:

- Grŵp Monitro Cyfalaf – sy'n canolbwyntio ar gytuno a monitro'r cyllid mewn perthynas â rhaglen gyfalaf y Cyngor.
- Grŵp Ymgynghorol Trawsnewid ac Effeithlonrwydd Trawsbleidiol, sy'n hwyluso deialog gynnar ar gynlluniau sy'n dod i'r amlwg ar gyfer prosiectau trawsnewid, gan gynnwys asedau ac yn cael adborth ar eu cynnydd.
- Grŵp Newid Hinsawdd – i ddatblygu camau gweithredu a'u rhoi ar waith ar gyfer uchelgeisiau Rheoli Carbon a Sero Net 2030.
- y Grŵp Rheoli Prosiectau Corfforaethol. Grŵp traws-wasanaethol sy'n canolbwyntio ar gyflawni prosiectau datblygu ar raddfa fawr yn llwyddiannus ac sy'n darparu asesiad cychwynol ar gyfer penderfyniadau arfaethedig ynglŷn â phrosiectau allweddol.
- ac eraill, gan gynnwys: y Byrddau Perfformiad Chwarterol, y Cabinet a'i bwyllgorau Trosolwg a Chraffu.

23 Mae gan y Cyngor Gynllun Rheoli Asedau Eiddo Corfforaethol 2018 sy'n disgrifio'i ddull strategol o reoli asedau. Yn 2018-19 defnyddiodd y Cyngor Gynlluniau Rheoli Asedau Gwasanaethau hefyd i roi cymorth i ddatblygu'r Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol. Er bod y pandemig wedi effeithio ar fwriad y Cyngor i ddiweddarau'r cynlluniau hyn, bydd diweddarau ei Gynlluniau Rheoli Asedau Gwasanaethau a Chorfforaethol yn galluogi'r gwaith cynllunio asedau i roi adlewyrchiad gwell o'r dirwedd gyfredol, y weledigaeth strategol ar gyfer asedau yn y dyfodol ac i'r rhain gael eu hintegreiddio â'i broses cynllunio busnes flynyddol.

24 Cyfrifoldeb Gwasanaeth Economi ac Adfywio'r Cyngor yw cydlynu a rheoli asedau ac ystadau. Fodd bynnag, er bod cynllunio ar gyfer asedau wedi'i osod o fewn fframwaith strategol, fe'i hysgogir gan broses lle mae gwasanaethau unigol yn nodi sut y gellid gwaredu neu gaffael asedau cyfredol i roi cymorth i ddarparu gwasanaethau ac, yn y pen draw, i gyflawni blaenoriaethau corfforaethol.

25 Wrth gynllunio ar gyfer ei asedau ceir nifer o enghreifftiau cadarnhaol lle mae'r Cyngor yn defnyddio'i ddadansoddiad o'r angen, a chyflwr ei asedau i helpu i drefnu ei benderfyniadau ynglŷn â'u defnyddio, megis:

- defnyddio'i ddealltwriaeth am gyflwr ei ganolfannau hamdden i ategu'r achos busnes i'w hailbwrpasu'n Ganolfannau Llesiant.
- cynnal asesiad manwl o anghenion i bennu lleoliad y ganolfan Llesiant gyntaf yn Llanbed.
- comisiynu'r arolwg o gyflwr eiddo yn 2019, a oedd yn cwmpasu oddeutu 30% o'r asedau corfforaethol. Mae'r Cyngor wrthi ar hyn o bryd yn datblygu strategaeth ddeng mlynedd i ystyried sut y gall canlyniadau'r arolwg o gyflwr a gwblhawyd gan Faithful & Gould gael eu rheoli'n effeithiol a sut y gall hyn effeithio ar y portffolio asedau dros y tymor hwy.
- gwneud gwaith manwl i ddadansoddi'r angen fel rhan o'r Model Pob Oed a Llesiant, gyda hynny'n arwain at fwy o ystyriaeth i ddarparu gwasanaethau'n lleol trwy asedau cymunedol.

- 26 I ategu proses benderfynu'r Cyngor mae wedi datblygu Asesiad Effaith Integredig. Mae'r asesiad hwn yn ei gwneud yn ofynnol i'r holl benderfyniadau a pholisïau allweddol gael eu hystyried yng ngoleuni eu heffaith ar rwymedigaethau statudol allweddol y Cyngor megis: Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol; y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol a'r Ddyletswydd Cydraddoldeb.
- 27 Er bod cryn dipyn o waith cynllunio'r Cyngor yn cyd-fynd â chylchoedd etholiadau llywodraeth leol neu ymrwymïadau cyllid allanol, mae llawer o'r mentrau sydd wedi'u cynnwys yn y cynlluniau hyn yn canolbwyntio ar gyflawni newid dros orwel amser hwy o lawer. Fodd bynnag, ceir nifer o enghreifftiau hefyd lle mae'r Cyngor yn ystyried risgiau hirdymor ac yn cynllunio ar gyfer cyfleoedd o ran ei ddefnydd o asedau i ategu ei flaenoriaethau. Mae rhai enghreifftiau o hyn yn cynnwys:
- y mentrau dadansoddi risg a seiliedig-ar-asedau sy'n tanategu Hybu Economi Ceredigion – Strategaeth ar gyfer Gweithredu 2020-2035;
 - yr amryw brosiectau ynni adnewyddadwy, sy'n lleihau carbon a nodir yn ei Gynllun Rheoli Carbon 2018-2029 a'i Gynllun Sero Net erbyn 2030; a
 - datblygu canolfannau hamdden yn Ganolfannau Llesiant i ganolbwyntio adnoddau ar ymyrryd yn gynnar ac atal i wella llesiant dros y tymor hwy.

Bydd sefydlogrwydd ariannol y Cyngor a'i allu i ddenu cyllid yn rheolaidd yn parhau i gefnogi ei uchelgeisiau ar gyfer ei asedau, ac mae'n ymwybodol bod costau cynnal a chadw ei asedau a diffygion rhagamcanol yn y gyllideb yn dal i fod yn risgiau allweddol

- 28 Fel a grybwyllwyd yn flaenorol, mae arolwg cyflwr y Cyngor yn 2019, a gynhaliwyd ar draws oddeutu 30% o bortffolio asedau'r Cyngor, wedi nodi bron i £45 miliwn o gostau cynnal a chadw dros gyfnod o ddeng mlynedd. Mae'r gofyniad sylweddol hwn o ran costau a chyflwr anhysbys y portffolio sy'n weddill yn risg ariannol barhaus. I reoli'r risg hon, mae'r Cyngor yn datblygu cynllun gweithredu deng mlynedd a fydd yn adnabod opsiynau ar gyfer y portffolio asedau yn y dyfodol.
- 29 Mae ein hadroddiad diweddar ni, Archwilio Cymru, ar Gynaliadwyedd Ariannol¹ (Mehafin 2021) yn amlygu, ar y cyfan, fel a ganlyn – 'Mae'r Cyngor yn dal i fod yn sefydlog yn ariannol ac yn canolbwyntio ar heriau yn y dyfodol ac mae gan y Cyngor hanes da o gwrdd â'i gyllideb flynyddol ar y cyfan er bod gorwariannau sylweddol o hyd ym maes Gofal Cymdeithasol. Mae gan y Cyngor hanes da o gyrraedd targedau arbedion; fodd bynnag, bydd cyflawni'r arbedion gofynnol yn fwy o her yn y dyfodol yn benodol mewn perthynas â'r arbedion ym maes gofal cymdeithasol'.

¹ Archwilio Cymru, [Cyngor Sir Ceredigion - Asesiad o Gynaliadwyedd Ariannol](#), Mehafin 2021

- 30 Mae Cynllun Ariannol Tymor Canolig diweddaraf y Cyngor 2021-2025 yn amlygu ei bod yn ofynnol i'r Cyngor arbed o leiaf £15 miliwn erbyn mis Mawrth 2025 er ei fod hefyd yn nodi nad oes unrhyw arbedion yn ofynnol ar gyfer 2022-23.
- 31 Mae Strategaeth Gyfalaf y Cyngor ar gyfer 2021-2025 yn amlygu nifer o brosiectau â ffocws ar asedau gan gynnwys nifer o brosiectau arwyddocaol megis: Rhaglen (Band B) Ysgolion yr 21ain Ganrif; a phrosiect erydiad arfordirol. Fodd bynnag, mae'r Cyngor wedi dweud wrthym bod y buddsoddiad cyfalaf yn ei amddiffynfeydd arfordirol a'r gofyniad i gynnal a chadw ei saith cartref gofal yn dal i fod yn risgiau penodol i'w raglen gyfalaf yn y dyfodol.
- 32 Mae'r Cyngor hefyd wedi blaenoriaethu ei fuddsoddiad mewn nifer o gynlluniau datgarboneiddio gan gynnwys: gosod paneli ffotofoltäig ar asedau'r Cyngor; disodli goleuadau gwreiddiol â deuodau sy'n allyrru golau; a chyflwyno manau gwefru cerbydau trydan.
- 33 Mae gan y Cyngor hanes da o ddenu cyllid rhanbarthol a chenedlaethol, sydd wedi cefnogi ei flaenoriaethau mewn perthynas â defnyddio ei asedau gan gynnwys: cyllid gan Lywodraeth Cymru i drawsnewid Canolfan Hamdden Llanbed yn Ganolfan Llesiant gyntaf y sir; a chynigion llwyddiannus o Gronfa Adnewyddu Cymunedol a Chronfa Codi'r Gwastad Llywodraeth y DU. Yn ychwanegol at y rhain ceir y prosiectau posibl a fydd yn blaguro fel rhan o Gytundeb Tyfu Canolbarth Cymru.

Ceir nifer o enghreifftiau lle mae'r Cyngor wedi bod yn gweithio neu'n bwriadu gweithio gyda phartneriaid i wneud defnydd gwell o'i bortffolio asedau i roi cymorth i gyflawni ei flaenoriaethau corfforaethol a'i amcanion llesiant

- 34 Mae'r Cyngor yn cyfranogi mewn nifer o bartneriaethau strategol i gefnogi ei ddull o reoli ei asedau, megis:
- y gwaith gyda Chyngor Powys ar yr uchelgais ar gyfer Bwrdd Tyfu Canolbarth Cymru mewn perthynas â'r economi, sgiliau/dysgu ac ynni.
 - Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion, ar brosiectau fel datgarboneiddio ardal Aberystwyth.
 - Cydbwyllgor Corfforedig Canolbarth Cymru a sefydlwyd yn ddiweddar ac sydd â chyfrifoldebau rhanbarthol am drafnidiaeth, cynllunio datblygu a datblygu economaidd.
 - trafodaethau arfaethedig gyda phartneriaid megis Llywodraeth Cymru, y Bwrdd Iechyd, gwasanaethau eraill y Cyngor, cymdeithasau tai a'r Brifysgol, i ddeall eu hanghenion o ran asedau ac i fwrw golwg ar ailwrpasu asedau ar draws teulu'r sector cyhoeddus.
- 35 Yn ychwanegol at y partneriaethau strategol hyn, mae'r Cyngor yn rhan o nifer o fentrau cydweithio a gweithgareddau partneru eraill i ategu ei benderfyniadau ynglŷn ag asedau, sy'n amrywio o Aelodaeth o grwpiau rhannu arfer gorau a data sy'n gysylltiedig ag asedau i fentrau penodol megis gweithio gyda'r Heddlu a'r

trydydd sector i ddatblygu'r Ganolfan Llesiant yn Llanbed. Wrth i'r Cyngor barhau i ddatblygu ei ddull o gydweithio mewn perthynas â'i asedau, bydd ganddo gyfleoedd pellach i ddefnyddio'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy i gynyddu i'r eithaf y cyfleoedd hyn a'r manteision y gallai eu cael ohonynt.

Mae'r Cyngor wedi defnyddio gwybodaeth feincnodi a gwersi sydd ar gael mewn perthynas ag asedau i ategu penderfyniadau ynglŷn ag asedau penodol ac mae'n cydnabod bod angen iddo gryfhau'r meysydd hyn ymhellach

- 36 Mae Adroddiad Blynyddol y Cyngor 2020-21 (Adolygiad Blynyddol o Berfformiad a'r Amcanion Llesiant) yn cyfeirio at y ffaith, oherwydd pandemig COVID-19, bod y broses o adrodd ar y Mesurau Atebolrwydd Perfformiad wedi cael ei hatal, ar gyfer yr holl gynghorau, ar gyfer y flwyddyn 2020-21. Hefyd, ychydig iawn o Fesurau Atebolrwydd Perfformiad yr adroddwyd arnynt mewn blynyddoedd blaenorol.
- 37 Fodd bynnag, ceir enghreifftiau o feincnodi gan y Cyngor a hynny i ategu strategaethau a phrosiectau penodol. Er enghraifft, roedd y rhesymeg ar gyfer y camau gweithredu arfaethedig ym menter Cynllun Tai Cymunedol y Cyngor yn seiliedig ar gymysgedd o ddata meincnodi cenedlaethol a lleol megis – fforddiadwyedd tai ac enillion cyfartalog, ymhlith metrigau eraill.
- 38 Nid yw'r Cyngor yn cofnodi data am berfformiad yn ei feddalwedd Asset Manager mwyach gan nad yw Consortiwm yr Awdurdodau Lleol yng Nghymru'n gofyn am hy mwyach. Fodd bynnag, byddai defnydd mwy rheolaidd o ddata meincnodi i ategu datblygiad ei Gynlluniau Rheoli Asedau Corfforaethol a Gwasanaethau'n helpu i gryfhau ei drefniadau cynllunio busnes a hunanasesu.
- 39 Mae rhai o'r enghreifftiau o achosion lle mae'r Cyngor wedi defnyddio gwerthuso a dysgu i helpu i drefnu ei ddull o ran sut i ddefnyddio'i asedau'n cynnwys:
 - fe ymgynghorwyd yn helaeth â staff ynghylch datblygu ei Strategaeth Gweithio Hybrid Ddrafft, a fydd yn cael effaith arwyddocaol ar ddefnyddio swyddfeydd y Cyngor yn y dyfodol, ac mae'r gwersi hyn yn trefnu datblygiad y dull sy'n esblygu.
 - mae Hybu Economi Ceredigion – Strategaeth ar gyfer Gweithredu 2020-2035 wedi cael ei datblygu trwy ymgynghori manwl, lle mae canlyniadau'r gwersi hyn a ddysgwyd wedi cael eu defnyddio i adnabod blaenoriaethau a threfnu'r strategaeth.
 - yr ymgynghoriad ynghylch ei Barthau Diogel o ran COVID mewn nifer o drefi allweddol a'r asesiad Defnyddio Lle ar gyfer promenâd Aberystwyth. Mae'r Cyngor wedi dweud wrthym bod y ddau bellach yn helpu i drefnu'r defnydd o le yng nghanol ei drefi yn y dyfodol.
 - fe arweiniodd y gwaith a wnaed gan Bwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol y Cyngor i ystyried sut yr oedd asedau'n cael eu caffael a'u

gwaredu ar draws y Cyngor at ddull wedi'i ddiweddarau o reoli asedau ac at sefydlu Panel Datblygu Asedau'r Cyngor.

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.